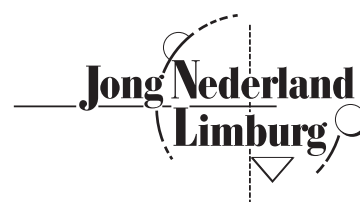

Jong Nederland over + in **het belang van Limburg**

eigentijds jeugdwerk • spel • creativiteit • natuurbeleving

Jong Nederland Limburg
Marijkelaan 11a, 6074 AP Melick
telefoon 0475 52 00 20 fax 52 00 70

eigentijds jeugdwerk • spel • creativiteit • natuurbeleving

info@jongnederlandlimburg.nl
www.jongnederlandlimburg.nl

1. over het belang van Limburg

Jong Nederland Limburg is overtuigd van het belang van haar bestaan en het werk dat zij verricht in en voor de samenleving. Anderhalf duizend vrijwilligers zetten zich wekelijks en belangeloos in voor de samenleving. Daar staan ze zelf geen ogenblik bij stil. Dit kenmerkt hun betrokkenheid bij de Limburgse samenleving en de jeugd van Limburg in het bijzonder. Zelf denken ze niet vaak na over het belang van dit werk.

Nee, deze vrijwilligers zijn in het algemeen niet de activisten en demonstranten die op barricades te vinden zijn. Ze werken vanuit een ongecompliceerde levensovertuiging. Ze vinden het *normaal* dat het werk gedaan wordt en ervaren het als *normaal* dat je iets voor elkaar doet, zonder er zelf beter van te worden. De vrijwilliger is een bewonderenswaardig persoon. Belangeloos en met plezier doet hij veel voor anderen en voor zijn omgeving.

Volgens onderzoek maakt de vrijwilliger in Limburg echter deel uit van een uitstervend ras. Uit recente cijfers van het CBS blijkt dat de provincie te maken heeft met een teruglopend aantal vrijwilligers. Verenigingen en andere organisaties kampen met capaciteits tekorten. Besturen vinden moeilijk opvolging en organisatiecommissies weinig aanvulling. Veel mensen ervaren dit als schokkend. Schokkend, omdat we dat niet in Limburg verwachten.

De indruk bestaat dat juist Limburg barst van de vrijwilligers. De vele fanfares, harmonieën, kerkbesturen, culturele verenigingen, carnavalsverenigingen, sportverenigingen, speeltuinwerk en Jong Nederland Limburg-afdelingen impliceren een rijke vrijwilligerscultuur.

Het feit dat veel mensen schrikken van deze onderzoeksresultaten en ze ook als een zeer onwenselijke ontwikkeling ervaren, betekent dat er belang wordt gehecht aan een gezonde vrijwilligerscultuur.

Binnen het jeugdwerk heeft de koepel *Jong Nederland Limburg* op dat gebied een naam hoog te houden. Juist deze koepel leidt telkens weer nieuwe vrijwilligers op en zorgt ervoor dat vrijwilligers in de hele provincie hun werk kunnen uitvoeren. Met plezier, met kennis van zaken, met begeleiding en ondersteuning en vooral veilig.

Maar waarom is dat werk van de koepel zo belangrijk? Dit essay geeft een gedegen antwoord op die vraag.

Aan de hand van een inventarisatie van bestaand onderzoek wordt aangetoond, waarom de koepel Jong Nederland Limburg onmisbaar is voor de provincie Limburg en haar inwoners.

Dat wordt gedaan aan de hand van vijf belangrijke, actuele thema's. Let wel: maatschappelijke thema's; alle Limburgers hebben hierbij belang.

Deze thema's zijn:

- Gezondheid
- Sociaal-cultureel
- Natuur
- Veiligheid
- Opvoeding

2. over gezondheid

Niets is zo belangrijk voor de toekomst van de provincie als de gezondheid van haar bevolking. In die opvatting zijn jeugd en jongeren heel belangrijk. De jeugd heeft immers de toekomst... Maar in de media verscheen de laatste jaren een onophoudelijke stroom berichten over onderzoeken, waaruit blijkt dat het met de gezondheid van de jeugd helemaal niet zo goed gaat.

Ernstige gezondheidsklachten door overgewicht [obesitas] en daaraan gerelateerde aandoeningen vormen de boventoon in die berichtgeving. Een groot aantal kinderen is vandaag de dag vaak veel te zwaar. Al op jonge leeftijd krijgen ze te kampen met aanzienlijke gezondheidsproblematiek. Uit onderzoek blijkt dat kinderen die te dik/zwaar zijn dat vaak de rest van hun leven ook blijven. Ze moeten naar verhouding een groot beroep doen op kostbare zorgvoorzieningen.

De gezondheidsproblematiek blijft echter niet beperkt tot overgewicht. De gezondheid van de jeugd wordt bedreigd door nog meer factoren. Zo blijkt ook de motorische ontwikkeling van kinderen zorgwekkend achter te blijven in vergelijking met oudere generaties. Concreet blijkt dat bijvoorbeeld bij een onderzoek dat aantoonde dat kinderen niet weten hoe ze het beste kunnen vallen. Politiek Den Haag opperde daarbij als oplossing om vallessen verplicht te stellen voor kinderen. Vroeger leerden kinderen dit spelenderwijs.

De jeugd anno 2010 heeft een andere manier van leven dan voorgaande generaties en dat uit zich in de volgende zorgelijke situatie. [Zie ook het thema Natuur, verderop in deze publicatie]. De jeugd trekt er niet meer op uit maar blijft liever binnen zitten en achter de computer hangen. De babyboomers vormden de laatste generatie die nog ongecompliceerd in het bos kon rond dwalen, zo constateert het Sociaal Cultureel Planbureau (Zeijl et al., 2003).

De overheid heeft de afgelopen jaren al een aantal initiatieven en voorlichtingscampagnes geïnitieerd om de problematiek het hoofd te gaan bieden.

Jong Nederland Limburg [JNL] wil niets afdoen aan deze initiatieven. De organisatie heeft immers dezelfde goede bedoelingen. De problematische ontwikkelingen op het gebied van gezondheid van de jeugd gaan JNL aan het hart. De jeugd staat bij JNL in alle opzichten centraal, hun problemen zijn daarom ook haar problemen.

JNL kan een belangrijk aandeel leveren in de bestrijding van de problematiek. Het heeft al decennialang een trefzeker wapen verankerd in haar midden: met plezier samen spelen en bewegen. De duizenden Limburgse jongeren die elke week onder begeleiding van hun deskundige en enthousiaste vrijwilligers bijeenkomen bij de JNL-afdelingen hebben een streepje voor. Zij zijn gegarandeerd van activiteiten. Deze activiteiten vinden veelal plaats in de natuur of de blokhut.

Vanzelfsprekend is alle lichaamsbeweging tijdens deze activiteiten, doordrenkt van spelelementen, goed voor de gezondheid van de jeugd. Waar bij sportclubs de prestatie hét doel op zich is en alleen de beste sporters overblijven, kan bij JNL altijd ieder kind meedoen. De prestatie is hier het doel om de deelnemers te stimuleren. JNL staat er garant voor dat alle kinderen bewegingsactiviteiten krijgen aangeboden.

Voor al het buiten spelen en het *spelen in de natuur* blijkt volgens onderzoek van onder andere de Universiteit Wageningen - behalve een middel tegen overgewicht - ook een positieve invloed te hebben op de motorische ontwikkeling van jongeren (Langers, 2008). Onderzoeken die deze resultaten bevestigen, zijn er in overvloed. Hierin wordt ook de mentale gezondheid van jongeren belicht. Het samenspel in teams beïnvloedt de sociale competenties van jongeren positief. Leden van JNL ontwikkelen een beter zelfbeeld.

Jong Nederland Limburg streeft er in haar spelmethodiek naar jeugd & jongeren zo actief, plezierig en onbezorgd mogelijk te laten samenspelen. Kinderen ervaren dat actief en samen bezig zijn goed voor hen is.

3. over sociaal-culturele aspecten

Voor een organisatie die draait op de inzet-bereidheid van vrijwilligers is ‘sociaal’ een sleutelwoord. Jong Nederland Limburg zou niet bestaan zonder de belangeloze inzet van haar vrijwilligers. JNL is een product van de samenleving. Die samenleving erkent de waarde die de organisatie vertegenwoordigt.

De jeugd en jongeren binnen de afdelingen nemen met plezier en enthousiasme in direct contact met elkaar deel aan het gevarieerde spelaanbod. Daarbij leren ze nieuwe dingen uit te proberen, hun beperkingen te kennen, doelen te stellen, vol te houden, samen te werken en... te communiceren. De jeugd en jongeren in de plaatselijke afdelingen doen zo spelenderwijs onschatbare leerervaringen op.

Uit onderzoek blijkt dat het participeren binnen jeugdverenigingen als Jong Nederland van essentieel belang is voor de ontwikkeling van sociale competenties. Jongeren leren met elkaar omgaan en leren zo wat wel en wat niet kan in de samenleving. Bovendien (!) wordt sociale uitsluiting tegen gegaan (Roest et al., 2010).

Sociale uitsluiting is een begrip dat volgens Roest (2010) niet onderschat mag worden. In Nederland worden veel jongeren uitgesloten. In veel gevallen zijn armoede en afkomst daarbij een factor van belang. Jong Nederland Limburg maakt er geen geheim van dat *ieder kind welkom is, ongeacht sociale klasse, ras en religie*. Sterker nog, daar staat JNL voor. Mede daarom is het lidmaatschap in vergelijking met andere verenigingen zeer betaalbaar. Voor iedereen.

Op de cijfers van het CBS (Schmeets en Arts, 2010) waaruit een teruglopende sociale cohesie wordt geconcludeerd, is verbolgen gere-

geerd in de provincie. Limburgers zijn gehecht aan hun culturele erfgoed. Dit is verbonden met de Limburgse identiteit. In lokalen, tenten en op weides wordt genoten van de culturele rijkdom van het Limburgse leven. Meestal georganiseerd door vrijwilligers, gewoon omdat zij dat leuk en belangrijk vinden en niet om het ‘sociaal kapitaal te waarborgen’.

Deze sociale participatie moet men nochtans niet voor lief nemen. Zij ontstaat niet zomaar. JNL claimt dat - ondanks die teruglopende cijfers in andere sectoren - binnen het jeugdwerk nog volop vrijwilligers volharden in hun mooie werk. De vijftienhonderd vrijwilligers van Jong Nederland Limburg zijn elke week met ruim vijfduizend Limburgse jeugdigen en jongeren in de weer. Daarbij kunnen ze niet zonder hun eigen koepel JNL, die hen traint en begeleidt. Zo staan ze stevig midden in hun lokale gemeenschap, met een tomeloze inzet en vol overtuiging. Al die lokale gemeenschappen geven samen dat rijke Limburgse cultuurlandschap een gezicht.

Jong Nederland Limburg investeert in de toekomst van de provincie. Uit ander onderzoek blijkt namelijk dat jongvolwassenen, die in hun jeugd lid waren van jeugdorganisaties als Jong Nederland, eerder geneigd zijn om op latere leeftijd te participeren in de samenleving en zich als vrijwilliger in te zetten binnen de samenleving (Zeijl et al., 2003).

JNL is daarmee een kweekvijver voor betrokken en participerende burgers van de toekomst. Actief burgerschap is van groot belang: voor de samenleving, voor de lokale én de provinciale politiek. Maar om ook voor de toekomst behouden te blijven, heeft sociaal kapitaal wel aandacht nodig.

4. over natuur

Jong Nederland Limburg heeft natuur heel hoog in het vaandel staan. Letterlijk en figuurlijk vormt natuurbeleving - samen met spel en creativiteit - de pijlers van het spelaanbod. Het spelen in de natuur heeft aantoonbaar positieve effecten op de gezondheid van kinderen. Daarenboven heeft de natuur een bewezen invloed op de sociale vaardigheden die kinderen ontwikkelen.

Veel van de activiteiten die georganiseerd worden door de JNL-afdelingen vinden plaats in de *buitenlucht*. Niet alleen omdat dit leuk is en het jeugd en jongeren de mogelijkheid biedt om zich helemaal uit te leven. Jong Nederland Limburg is ervan overtuigd, dat natuurbeleving nodig is om jeugd en jongeren verantwoord te leren omgaan met de natuur.

Hoewel JNL dat al decennia lang zo doet vanuit die overtuiging, is er nooit gedacht aan onderzoek. Het is voor de organisatie en haar leden vanzelfsprekend dat natuurbeleving een belangrijke factor is in de ontwikkeling van jongeren en van groot belang is voor de samenleving.

Daarom is het schrijnend te zien dat jeugd en jongeren, aldus onderzoekers, zelf de natuur niet meer opzoeken. De babyboomers blijken de laatste generatie te vormen die vrijelijk door het bos banjerde. Door technologische en sociaal-culturele ontwikkelingen en marketing blijven jongeren liever thuis achter de computer of de TV hangen; als het even kan met zijn allen tegelijkertijd. Deze jongeren groeien op met een natuurtekort, ze zouden eens moeten weten dat slechts een uitzicht op 'groen' hun psychologische welzijn versterkt (Louv, 2005).

Belangrijker nog is misschien wel hoe met de spaarzame en kostbare natuur in onze provincie wordt omgesprongen. Om dat op een verantwoorde manier te doen zijn kennis, een positieve houding/instelling en correct gedrag nodig. Een gebrek hieraan onder jongeren is een logisch gevolg van een tekort aan gezonde natuurbeleving.

Onderzoekers van diverse instituten en universiteiten hebben enkele jaren geleden de handen ineen geslagen voor een complex, meerjarig kwalitatief onderzoek op het gebied van natuur- en milieu-educatie. Ze bevestigen wat Jong Nederland Limburg al heel lang weet: activiteiten in en met de natuur hebben een zeer positief effect.

Tot wel vijftien jaar na deelname aan activiteiten, zoals die van Jong Nederland Limburg [die gericht zijn op natuurbeleving], kan worden vastgesteld dat jeugd en jongeren significant meer kennis, een positievere houding en beter gedrag vertonen ten opzichte van de natuur, dan jongeren die niet hebben deelgenomen aan dergelijke activiteiten. Deze baggage nemen ze hun leven lang met zich mee. (Smit et al., 2006).

Het spreekt voor zich dat behalve de natuur ook de mensen die zich er hard voor maken binnen JNL de nodige aandacht krijgen. Vrijwilligers worden door Jong Nederland Limburg getraind en voorzien van informatie en kennis, met betrekking tot verantwoorde activiteiten in de natuur.

Respect voor de natuur en het milieu zijn onlosmakelijk verbonden met de jeugdorganisatie JNL. Ze gaan hand in hand, in het belang van de natuur en van de - mede daarom nog altijd zo prachtige - provincie Limburg.

5. over veiligheid

In Nederland is veiligheid vooral de laatste jaren een onderwerp van maatschappelijk debat. Veiligheid is op veel manieren te omschrijven en het begrip kent veel aspecten. Jong Nederland wil niet met de vinger wijzen naar negatieve ontwikkelingen in de samenleving en ook niet oordelen. Wel draagt JNL ook hier graag haar steentje bij, om samen te werken aan een betere en veiligere samenleving.

Veiligheid speelt allereerst intern, binnen de organisatie JNL, een grote rol. Daarbij kan worden gedacht aan de directe omgeving waarin activiteiten van de afdelingen plaatsvinden. Naast de blokhut zijn dat kamp- en spellocaties en de omgeving waar excursies plaatsvinden.

De jeugd die deelneemt aan de activiteiten in de afdelingen wordt begeleid door goed opgeleide vrijwilligers, die toezien op een veilige speelomgeving. Ook in de buitenruimte waarborgen de vrijwilligers een veilige omgeving. Het kind staat altijd centraal.

Jong Nederland Limburg voorziet in de behoefte aan training en kennisoverdracht voor afdelingen en vrijwilligers over zaken als brandveiligheid, BHV, EHBO.

Daarnaast komen - afhankelijk van de actualiteit ook maatschappelijke ontwikkelingen op het gebied van (on)veiligheidsbeleving aan de orde. Jong Nederland Limburg zorgt voor haar afdelingen ook dan voor de benodigde begeleiding.

Veiligheid wordt ook actief aan de orde gesteld in het activiteitenprogramma. Voorlichting over alcohol- en drugsconsumptie is een voorbeeld van zo'n activiteit van de koepelorganisatie. Niet alleen wordt er sec over wet- en regelgeving geïnformeerd, maar het

onderwerp wordt ook echt op de agenda gezet. Afdelingen worden aangespoord om de problematiek bespreekbaar te maken en binnen de leeftijdsgroepen aandacht te besteden aan de gevaren. Dit gebeurt op een voor de organisatie kenmerkende, positieve en effectieve manier.

Bij het thema over sociaal- culturele aspecten, hebt u kunnen lezen wat de effecten op jongeren zijn op dat gebied. Vanzelfsprekend vormen deze aspecten ook een voorwaarde voor een aangename veiligheidsbeleving binnen de afdelingen. Sociale controle speelt een positieve rol. Het sterkt de organisatie in haar overtuiging dat zij naast de veilige omgeving voor haar vrijwilligers en jongeren ook de maatschappij bedient.

Uit longitudinaal onderzoek [onderzoek gedurende een langere periode] blijkt dat jongeren die lid zijn van een organisatie zoals Jong Nederland minder in *delinquent* gedrag vervallen. Dit geldt ook voor een langere periode na hun lidmaatschap (Larson, 1994). Het Sociaal Cultureel Planbureau in Den Haag erkent deze resultaten en heeft ze opgenomen in haar Jeugd Rapportage, dit is eens te meer een bevestiging van wat Jong Nederland Limburg al veel langer wist. Tal van bestuurders hebben regelmatig aangegeven, dat van goed georganiseerd jeugdwerk een preventieve werking uitgaat.

Het kind staat centraal bij alles wat Jong Nederland Limburg doet. Onder andere spelen in de natuur kan gevaarlijk zijn wanneer begeleiders te weinig kennis hebben van de zaken die van belang zijn. Goed opgeleide vrijwilligers zijn noodzakelijk om kinderen in alle veiligheid te kunnen laten ontplooiën. Jong Nederland Limburg maakt dat mogelijk.

6. over opvoeden

De Raad voor de Maatschappelijke Ontwikkeling (RMO), het adviesorgaan van de regering, onderkent drie opvoedingsmilieus: het gezin, de school en 'het derde opvoedingsmilieu, de wereld van de georganiseerde vrijetijdsbesteding' (Van Heugten, 2002). De Raad definieert dit 'derde milieu' als opvoedingsrelatie.

De Raad stelt vast dat kaderleden, de vrijwilligers, zich niet altijd even bewust zijn van hun opvoedingstaak. Van Heugten: 'Wie kan dit beter doen dan een provinciale organisatie [als JNL] die inhoudelijk en praktisch de plaatselijke vrijwilligers ondersteunt. Training en vorming van vrijwilligers zijn uitermate belangrijk om kwaliteit te blijven bieden'. In hetzelfde advies benadrukt de RMO de betekenis van het derde milieu voor het meegeven van normen en waarden aan het kind: 'It takes a village to raise a child. Als kinderen geen normen en waarden meekrijgen kan dat later leiden tot afwijkend en soms zelfs asociaal gedrag'. Van Heugten: 'Dan ontstaan de probleemgevallen waarvoor overheden (als symptoombestrijding) allerlei noodverbandjes leggen. Voor de bron van het probleem is minder aandacht'.

De onderzoeker stelt vast dat preventieve maatregelen die het meeste rendement opleveren impopulair zijn, omdat daarmee op korte termijn niet gescoord kan worden. Door deze houding van overheden wordt het 'gewone' jeugdwerk, voor 'normale' jeugd die geen probleem heeft, tegenwerkt of zelfs genegeerd. Hopelijk is dit onbewust maar toch wordt het belang van het 'gewone' jeugdwerk schromelijk onderschat.'

Van Heugten stelt vast dat Jong Nederland van uitermate groot belang is voor de gemeenschap waar zij actief is en wel om de volgende redenen:

- **Jong Nederland werkt preventief.** JN biedt structuur in een veilige omgeving.
- **Jong Nederland staat open voor iedereen.** Iedereen is welkom. JN kan daardoor een goede ingang zijn voor integratie. Indirect worden ook de ouders betrokken.
- **Jong Nederland maakt jongeren maatschappelijk actief.** Door actief te zijn als vrijwilliger in het

jeugdwerk leren jongeren verantwoordelijkheid te dragen. Jongeren die als vrijwilliger actief zijn geweest, hebben hier in hun loopbaan voordeel van. Bovendien wordt hun maatschappelijke taakbehoefte geactiveerd.

- **Jong Nederland werkt methodisch.** De specifieke methodiek staat centraal bij de invulling van ondersteuning en trainingen. Dit geeft vrijwilligers houvast en staat garant voor een kwalitatieve invulling die aansluit bij de belevingswereld van het kind.
- **Jong Nederland is onmisbaar.** Jeugdwerk is een leerschool in normen en waarden, in actief burgerschap dus. Kinderen krijgen de kans op te groeien tot verantwoorde, actief participerende leden van de samenleving. Ze ontdekken hun eigen kwaliteiten en leren met respect om te gaan met de ander.

De RMO onderschrijft het grote belang van het vrijwilligerswerk als vorm van actief burgerschap. 'Door hun inzet en betrokkenheid geven vrijwilligers vorm aan hun verantwoordelijkheid voor de samenleving. De sociale infrastructuur bestaat in belangrijke mate uit de vrijwillige initiatieven van betrokken burgers en hun organisaties'.

Van Heugten houdt een krachtig pleidooi voor het versterken van de provinciale ondersteuning. 'Limburg is de enige provincie in Nederland, die nog ruimte biedt voor een eigen jeugdwerkkoepel. Dit is de hoofdreden voor de groei en bloei van de JNL-afdelingen. JNL wil jeugd helpen bij het zoeken naar grenzen, antwoorden en normen en waarden. Andere provincies hebben gekozen voor andere vormen, met als negatief resultaat dat de eigenheid en binding verloren gingen en afdelingen hun eigen boontjes moeten zien te doppen. Dit ging ten koste van kwaliteit en continuïteit van trainingen, ontwikkeling van methodiek en provinciale ledenactiviteiten. Het resultaat was stilstand en achteruitgang.'

Resumerend: 'Een verantwoord lid van de maatschappij krijg je niet vanzelf. Als je niet in kinderen investeert, kun je ook geen rendement verwachten'.

7. over Jong Nederland Limburg

Jong Nederland Limburg is een stabiele organisatie met stevige wortels in 42 lokale gemeenschappen, kriskras door Limburg. Vlak na de oorlog opgericht, richt de organisatie zich al bijna 65 jaar met veel succes op de georganiseerde [methodische] vrijetijdsbesteding voor jongens en meisjes, in de leeftijd van vier tot achttien jaar. Dit wordt gedaan vanuit een zelf ontwikkelde en eigentijds gehouden spelmethodiek, die erop is gericht dat jeugd & jongeren zichzelf ten volle kunnen ontplooien. Ook de vele vrijwilligers kunnen zich daarbij verder ontwikkelen.

Ruim vijftienhonderd vrijwilligers zijn actief binnen de plaatselijke Jong Nederland-afdelingen. Dat doen zij voor de kinderen en jongeren uit het dorp of de wijk. Meer dan vijfduizend Limburgse kinderen worden daar wekelijks in groepsverband uiteenlopende mogelijkheden tot spelen aangeboden. Alle kinderen en jongeren zijn welkom. Jong Nederland Limburg wil jongeren onvergetelijke ervaringen meegeven waaruit ze hun hele leven kunnen putten. Er worden activiteiten ondernomen die inspelen op de beleevingswereld van de afzonderlijke leeftijdsgroepen. Deze activiteiten dagen uit, stimuleren en dragen bij aan de ontplooiing van de jeugd. Centraal staan de drie spelpijlers: natuurbeleving, sport & spel en creativiteit.

JNL is in essentie een koepelorganisatie voor haar afdelingen in de provincie. Het garanderen en bevorderen van de kwaliteit van het werk van de afdelingen is dan ook de kerntaak. Afdelingen en koepel samen vormen de Stichting Jong Nederland Limburg.

Jong Nederland Limburg werkt ook aan het versterken van de onderlinge banden tussen de afdelingen. Zo worden er provinciale activi-

teiten georganiseerd. Hierdoor raken afdelingen door elkaar geïnspireerd en wordt samenwerking bevorderd. Daaruit komen grote spannende leden- en kaderactiviteiten voort.

Maar nog belangrijker voor de continuïteit van de plaatselijke afdelingen is het centrale aanbod van cursussen en trainingen met als doel: deskundigheidsbevordering onder vrijwilligers. Het aanbod aan cursussen en workshops, die vrijwilligers kunnen volgen om hun werk in de afdeling gedegen, veilig en optimaal te kunnen -blijven- uitvoeren, is zeer breed.

Jong Nederland Limburg helpt daarnaast de afdelingen en afdelingsbesturen op meer praktische manieren. De koepel biedt alle noodzakelijke ondersteuning en begeleiding. Daarbij moet worden gedacht aan het delen van kennis over huisvesting van de afdelingen [verbouwing, subsidies, onderhoud, brandveiligheid], en het opzetten van leden- en financiële administraties. Daarnaast wordt de mogelijkheid geboden om materialen en eigen publicaties te kopen of te lenen. Vrijwilligers en afdelingen ontvangen tal van bladen over spel- en andere tips

Jong Nederland heeft de afgelopen 65 jaar bewezen zich voortdurend aan te kunnen passen aan een nieuwe tijdsgeest en met succes een appèl te kunnen doen op de jeugd van alle [leef]tijden. Jong Nederland is een bindende factor binnen de samenleving. Jeugdigen, jongeren en leidinggevendenden werken gestructureerd en in goede sfeer samen; ze zijn vaak de voortrekkers in de samenleving.

8. over literatuuronderzoek

Langers et al. (2008)

Langers, F., H. Van Blitterswijk, M. Brinkhuijsen & J. Westerink.
Groene kinderopvang; Praktijkgeoriënteerd onderzoek naar de mogelijkheid van uitdagende speelnatuur binnen de buitenschoolse kinderopvang.
Wageningen: Alterra Wageningen UR, 2008.

Larson (1994)

Larson, R.
Youth organizations, hobbies, and sports as developmental contexts.
New York, NY : Springer-Verlag, 1994.

Louv (2005)

Louv, R.
Last Child in the Woods.
Chapel Hill, NC: Algonquin Books, 2005.

Roest et al. (2010)

Roest, A., A.M. Lokhorst, C. Vrooman.
Sociale uitsluiting bij kinderen: omvang en achtergronden.
Den Haag: Sociaal Cultureel Planbureau, 2010.

Schmeets en Arts (2010)

Schmeets, H. en K. Arts.
Limburg blijft in sociaal kapitaal achter bij de rest van Nederland.
Heerlen: Centraal Bureau voor de Statistiek, 2010.

Smit et al. (2007)

Smit, W., P. Jansen, C.S.A. van Koppen, M. Bulten, M.L.C. Damen & C. Custers.
Hoe duurzaam is NME? Een explorerend kwantitatief onderzoek naar langetermijneffecten van Natuur- en Milieueducatie op basisscholen.
Apeldoorn/Utrecht: Veldwerk Nederland en Universiteit Utrecht, 2007.

Zeijl et al. (2003)

Zeijl, E., M. Becker, K. Breedveld, A. Van den Broek, J. De Haan, L. Herweijer, F. Huysmans, K. Wittebrood.
Rapportage Jeugd 2002.
Den Haag: Sociaal Cultureel Plan Bureau, 2003.

Van Heugten (2002/2003)

Van Heugten, W.
Een levenspad. Publicatie in het boek Toen vijftienhonderd Limburgers gingen staken.
Melick: Stichting Jong Nederland Limburg.

Colofon

Essay	‘Over en in het belang van Limburg’
Een bouwsteen	voor beleidsvorming ten behoeve van het op provinciaal niveau blijvend verankeren van de koepel Jong Nederland Limburg
Uitgave	Jong Nederland Limburg www.jongnederlandlimburg.nl
Onderzoek	Hein & Ruud Berendsen, HBPR www.hbpr.nl
Copyright	© nov 2010; citeren uit dit essay is toegestaan mits bronvermelding wordt toegepast.

Jong Nederland Limburg
Marijkelaan 11a, 6074 AP Melick
telefoon 0475 52 00 20 fax 52 00 70
info@jongnederlandlimburg.nl
www.jongnederlandlimburg.nl

eigentijds jeugdwerk • spel • creativiteit • natuurbeleving

